

Svar på skriftligt spørgsmål om att uppmuntra till utbytesstudier

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 609/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Atte Harjanne /gröna:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att främja att allt fler finländare ska genomgå en period av utbytesstudier under sina studier?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Coronapandemin fick högskolornas studentutbyten från Finland till utlandet att rasa, men siffrorna började minska redan klart före pandemin. Antalet finländska högskolestuderande som åker på studentutbyte har minskat oavbrutet sedan år 2017. Innan dess ökade antalet finländska studerande som reste utomlands varje år från början av 90-talet och från att Finland anslöt sig till Europeiska unionens Erasmusprogram. Under åren 2016–2019 minskade studeranderörligheten från Finland till utlandet för högskolorna som helhet med 25 procent. Denna nedgång har skett särskilt vid yrkeshögskolor (-33 %), även om det också finns enskilda yrkeshögskolor vars utveckling har gått i motsatt riktning jämfört med den allmänna trenden. Minskad studeranderörlighet handlar inte om en unionsomfattande trend: Finland är ett av de få europeiska länder där utvecklingen redan före pandemin var klart negativ.

Coronapandemin avbröt i praktiken helt studerandenas internationella rörlighet inom gymnasieutbildningen, men enligt uppgifter om rörlighet läsåret 2021–2022 har studerandenas rörlighet ökat. Även diskussioner med aktörer inom den allmänbildande utbildningen under hösten 2022 har visat att rörligheten för både studerande och personal är större. Syftet med de övergripande delområdena i gymnasiets läroplan är att styra uppväxten mot världsmedborgarskap och stödja utvecklingen av social kompetens, språkkunskaper och förståelse om världens mångfald. För att förverkliga studerandenas internationella rörlighet är det viktigt att både ledningen och personalen i gymnasierna aktivt genom sin verksamhet främjar att varje gymnasieelev har möjlighet till global kompetensutveckling och deltagande i internationell rörlighet enligt målen för gymnasiets nya läroplan, oberoende av gymnasiets storlek eller läge eller den studerandes ekonomiska eller sociala bakgrund. Det är bra att lägga märke till att de internationella erfarenheter som elever förvärvat redan i den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen ger färdigheter och ökar intresset för att delta i till exempel internationell rörlighet även under senare studier.

Den internationella rörligheten avstannade nästan helt och hållet inom yrkesutbildningen på våren 2020 på grund av coronapandemin, och utgjorde år 2021 endast omkring 5 procent av nivån för 2019. Rörligheten startade upp igen stegvis våren 2022 och ordentligt hösten 2022. Statistik för år 2022 saknas fortfarande, eftersom statistiken över rörlighet inom yrkesutbildning samlas in kalenderårsvis och statistiken över rörlighet för år 2022 samlas in i januari 2023. Rörligheten för

studerande i yrkesutbildning varierade mellan 6 200 och 6 400 studerande på årsnivå åren 2010–2016. Åren 2017–2019 minskade rörligheten och år 2019 var antalet cirka 4 400 studerande. Enligt Utbildningsstyrelsens enkät kan detta enligt samordnare för internationella frågor ha påverkats av många olika faktorer (bland annat ett bra arbetsmarknadsläge, förändringar i läroanstalternas ekonomiska situation, interna förändringar i läroanstalternas personalresurser eller information, införande av och anpassning till de förändringar som reformen medfört vad gäller internationella perioder, lärarnas övergång till total arbetstid och snabb utexaminering som gjorts möjlig till följd av individualisering).

Erasmus+-programmet är den viktigaste formen av stöd för internationell rörlighet i Finland och erbjuder unga, studerande och vuxna möjligheter till internationalisering och finansiering för utbildning, studier eller praktik utomlands. Dessutom ger programmet läroanstalter och organisationer möjlighet till utvecklingssamarbete med sina internationella partner. Programmet omfattar i nuläget småbarnspedagogik, grundläggande utbildning, gymnasie- och yrkesutbildning, vuxenutbildning och högskoleutbildning samt ungdoms- och idrottssektorn.

År 2022 tilldelar Utbildningsstyrelsen sammanlagt omkring 53 miljoner euro till finländska aktörer i form av Erasmus+-finansiering, varav cirka 70 procent allokeras till rörlighetsåtgärder. Målet är att göra det möjligt för cirka 19 000 finländare att få internationell erfarenhet utöver ett stort antal finansierade samarbets- och utvecklingsprojekt. Hela Erasmus+-årsbudgeten förväntas öka med ytterligare drygt 40 procent fram till år 2027 jämfört med nuvarande nivå.

Efterfrågan och utnyttjandet av Erasmus+-programmet har, trots de sjunkande allmänna siffrorna för rörlighet, fortsättningsvis legat på en god nivå. Stipendierna har kunnat höjas något i takt med att den allmänna kostnadsnivån har ökat och dessutom allokeras en större del av finansieringen till integrations- och miljöåtgärder, bland annat till stöd för grönt resande. Under år 2022 har Utbildningsstyrelsen inom ramen för Erasmus+-programmet undersökt den regionala jämlikheten inom internationell verksamhet och publicerar mer detaljerad information om detta i början av år 2023. Även om programmet har stor geografisk täckning och en god utbredning i Finland finns det fortfarande även kommuner och städer som inte utnyttjar programmets möjligheter. Under åren 2023–2024 kommer särskilda åtgärder att inriktas på detta.

I Erasmus+-programmet har finansieringsformerna för studentutbyte diversifierats och i nuläget är det även möjligt med kortare rörlighetsperioder med hjälp av vilka en allt större grupp studerande kan förvärva internationell kompetens och därigenom öka antalet studerande som deltar i studentutbyte. Erasmus+-budgeten som Utbildningsstyrelsen delar ut till finländska högskolor har ökat betydligt. År 2022 har finländska högskolor tillgång till sammanlagt omkring 21 miljoner euro för studeranderörlighet. Hela Erasmus+-årsbudgeten förväntas öka med drygt 40 procent fram till år 2027 jämfört med nuvarande nivå.

De europeiska universitetsnätverken, som finansieras genom Erasmus+-programmet, och som syftar till ett djupgående institutionellt och strategiskt högskolesamarbete, har potential till och med för en betydligt större studeranderörlighet. Det antas att de finländska universitet och yrkeshögskolor som anslutit sig till europeiska universitet också kan dra nytta av den växande Erasmus+-budgeten.

Orsakerna till de sjunkande rörlighetssiffrorna har utretts på olika håll. I Eurostudent VII-studerandeundersökningen uppgavs de största hindren för rörlighet vara extra ekonomiska kostnader, separation från familjen, begränsade fördelar för studierna och bristfällig motivation. Materialet från Eurostudent VIII-undersökningen samlades in i början av år 2022 och resultaten blir tillgängliga våren 2023.

Utbildningsstyrelsen har redan före pandemin och nu på nytt år 2022 utrett orsakerna till minskad rörlighet (enkäter, workshops, diskussioner med högskolor och intressenter inom högskoleutbildning). Högskolornas bedömningar om vilka orsaker som förklarar de sjunkande siffrorna för rörlighet är enhetliga och bedömningarna avviker knappast från varandra med tanke på läget före pandemin och nuläget. Följande faktorer har identifierats: högskolestuderande upplever press för att utexamineras snabbt, examensstrukturen visar sig vara alltför stel och internationella studier har sällan planerats som en del av dem. De studerandes begränsade tillgång till studiestödsmedel och andra ekonomiska faktorer, såsom arbete och på senare tid höjningen av den allmänna prisnivån, har enligt högskolorna minskat antalet deltagare. De faktorer som framför allt yrkeshögskolorna lyfter fram är osäkerhet kring världsläget och studerandenas mångfald: allt fler studerande är familje- eller förvärvsarbetande vuxenstuderande, och faktorer som hänför sig till deras livssituation kan påverka möjligheten att åka på studentutbyte. Framöver finns det planer på att ytterligare stärka informationsunderlaget och förståelsen om fenomenet som gäller sjunkande rörlighetssiffror inom högskoleutbildning (statistikanalys, kvalitativ information) och betona nya rörlighetsmöjligheter som en allt mer heterogen studentkår kan dra nytta av. Att höja rörlighets-siffrorna är ett samarbete som kräver ett nära samarbete med undervisnings- och kulturministeriet, Utbildningsstyrelsen och läroanstalter inom olika sektorer.

Helsingfors 14.12.2022

Forsknings- och kulturminister Petri Honkonen